

5^ο Διαγώνισμα Έκθεσης – Έκφρασης Α' Λυκείου

ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ

Οι πλούσιοι είναι τα πρότυπα της ευτυχίας

Σε ένα συναρπαστικό απόσπασμα του «Αναζητώντας το χαμένο χρόνο», ο Προύστ περιγράφει την τραπεζαρία του Γραντ Οτέλ του Μπαλμπέκ σαν «ένα τεράστιο και εξάισιο ενυδρείο που μπροστά στα τζάμια του συνωστιάζονται, αόρατοι μες το σκοτάδι, οι εργάτες, οι ψαράδες, αλλά και οι μικροαστικές οικογένειες του Μπαλμπέκ, προσπαθώντας να δουν την πολυτελή ζωή αυτών των ατόμων να λικνίζεται απαλά μες στους κυματισμούς του χρυσού, μια ζωή που ήταν το ίδιο αλλόκοτη για τους φτωχούς όσο και η ζωή των ψαριών και των παράξενων μαλακίων». Και ποιος δεν έχει ζήσει παρόμοιες σκηνές σε ορισμένα θαλασσινά θέρετρα της Ευρώπης, όπου βλέπουμε τους παραθεριστές να μαζεύονται γύρω από τις θαλαμηγούς και να καταβροχθίζουν με τα μάτια τους εκατομμυριούχους που, φορώντας τα σορτς τους, παίρνουν ένα «ντρινκ» με μια εξάισια νωχέλεια. Ο πλούτος είναι καταρχάς ένα επιδεικτικό θέαμα που ευφραίνει τα μάτια, γεννά ορέξεις, κεντρίζει τη μνησικακία.

Πύργοι, θαλαμηγοί, ωραία αμάξια, μεγάλα διαμερίσματα: οι βαθύπλουτοι είναι καταδικασμένοι να ανταγωνίζονται άλλα άτομα της τάξης τους, προσπαθώντας να τα **θαμπώσουν** ή τουλάχιστον να φτάσουν, είναι δηλαδή καταδικασμένοι να **κατατρώνονται** από τη ζήλια για όποιον πετυχαίνει περισσότερο και να καταφρονούν εκείνους που το βιοτικό τους επίπεδο είναι κατώτερο από το δικό τους. Η δυστυχία με αυτούς τους ανταγωνισμούς είναι πως βρίσκεται πάντα κάποιος πιο πλούσιος από εμάς, κάποιος μεγιστάνας που η λάμψη του μας επισκιάζει, κάποιος που προηγείται από εμάς και που η οικονομική του επιφάνεια μας σκοτώνει. Η απογοήτευσή μας μεγαλώνει μαζί με τον τραπεζικό μας λογαριασμό, δεν μπορούμε να χαρούμε τα κέρδη μας, όταν βλέπουμε τα κέρδη των άλλων να αυξάνουν γρηγορότερα από τα δικά μας. Να σε τι οφείλεται η φρικτή **στέγνα** των ανθρώπων του χρήματος, όταν δεν το θέτουν στην υπηρεσία μιας υπόθεσης, μιας ιδέας ή στην υπηρεσία της τέχνης. Μας δημιουργούν την αίσθηση πως απέτυχαν σε κάθε σκοπό της ζωής.

Ένας άλλος κίνδυνος του χρήματος είναι πως προσφέρεται σαν ένας τρόπος ζωής καθεαυτό, ένα υποκατάστατο κάθε ευτυχίας. Όταν ανυψώνεται στο επίπεδο του ειδώλου, του απόλυτου σκοπού, γίνεται τόσο επιθυμητό, ώστε κάνει όλα τα υπόλοιπα μη επιθυμητά. Η δύναμη και η τραγωδία του είναι η κατάλυση των εμποδίων: τα κονιορτοποιεί, κάνει όλους τους στόχους άμεσα προσιτούς, αλλά αυτή η παντοδυναμία καταλήγει σε αδιαφορία. Θέλοντας να **αγκαλιάσουμε** πάρα πολλά, αγκαλιάζουμε μονάχα τον αέρα. Πέφτουμε σε μια παράδοση κατάσταση απογοήτευσης όπου απαγορεύουμε στον εαυτό μας να

χαρεί οτιδήποτε. Μας είναι γνωστός ο γκροτέσκοι τύπος του ζάμπλουτου που δεν έχει πια χρόνο, για να ξοδέψει τα χρήματα που συσσωρεύει, του μεγιστάνα που κατέχει τόσα πλούτη, ώστε έχει μπουχτίσει τα πάντα και μες στους κόλπους της υπεραφθονίας πάσχει από έλλειψη ευχαρίστησης.

Τελικά, στη ζωή είναι **ελάχιστες** οι στιγμές όπου το χρήμα ανακτά τη ρευστότητα του καθαρού μέσου. Συνοδεύει τη χαρά της ζωής, όταν το **ξεχνάμε**, όταν η λελογισμένη κατοχή του δεν μας **απαγορεύει** την ελεύθερη περιπλάνηση του πνεύματος. Το να μην εξαρτάσαι από το χρήμα, σημαίνει πως **ξέρεις** ότι δε θα ζούσες αλλιώς αν είχες περισσότερα. Αν δε θέλουμε, καθώς έλεγαν οι Αρχαίοι, να μας κατέχουν αυτά που έχουμε, είναι προτιμότερο να περιορίσουμε τις δαπάνες μας. Κυρίως όμως πρέπει να αποκαταστήσουμε τις ιεραρχίες μας και απέναντι στους «κουδουνιστούς» παράδες να αντιτάξουμε άλλα πλούτη, πολιτισμικά, αισθητικά, πνευματικά.

Πασκάλ Μπρυκνέρ «Η αέναη ευφορία»

Ερωτήσεις:

- A.** Να γράψετε την περίληψη του κειμένου με 100-120 λέξεις.
- B. 1. α)** Να αντικαταστήσετε τις υπογραμμισμένες μεταφορικές φράσεις της δεύτερης και τρίτης παραγράφου με αντίστοιχες κυριολεκτικές.
- β)** Με καθεμιά από τις λέξεις: υποκατάστατο, προσιτός του κειμένου να κάνετε μια περίοδο λόγου που να αναδεικνύει το περιεχόμενό τους.
- B. 2. α)** Στην τελευταία παράγραφο του κειμένου να αντικαταστήσετε τις τονισμένες λέξεις με άλλες συνώνυμες τους, χωρίς να αλλοιώνεται το περιεχόμενό της.
- β)** Να γράψετε έναν πλαγιότιτλο για τη δεύτερη και τέταρτη παράγραφο του κειμένου που να αποδίδει το περιεχόμενό τους.
- B. 3.** «Αν δε θέλουμε, καθώς έλεγαν οι Αρχαίοι, να μας κατέχουν αυτά που έχουμε, είναι προτιμότερο να περιορίσουμε τις δαπάνες μας... να αντιτάξουμε άλλα πλούτη, πολιτισμικά, αισθητικά, πνευματικά». Να αναπτύξετε το περιεχόμενό του αποσπάσματος σε 70-90 λέξεις.
- Γ.** Πως πρέπει, κατά τη γνώμη σας, ο σύγχρονος άνθρωπος να αντισταθεί στις αρνητικές επιδράσεις που προκαλεί στην προσωπικότητα και, ευρύτερα στη ζωή του (προτεραιότητες, επιλογές, συμπεριφορά κ.λ.π.) η αναγωγή του χρήματος ως υπέρτατης αξίας στην συνείδησή του; (400-500 λέξεις)

¹ Γκροτέσκο: γελοιογραφική υπερβολή, για να τονιστεί το κακό και το άσχημο.